



VÝSLEDKY VÝZKUMU POSTOJŮ POLICISTŮ K DEZINFORMACÍM

Marek ČANDÍK – Petr JEDINÁK

RESEARCH RESULTS OF POLICE OFFICERS' ATTITUDES TOWARDS MISINFORMATION

Abstract: *The article presents the results of research into the attitudes of police officers to misinformation. The increasing prevalence of misinformation in society can cause various negative phenomena. In 2022, we carried out research on the perception of disinformation among police officers. The police and security forces work with disinformation, so it was interesting to find out how they perceive the issue of disinformation. Data collection took place in 2022 using the survey method. The obtained results were processed using standard statistical methods.*

Keywords: *misinformation, research, statistical processing.*

ÚVOD

Množství informací, které jsou dnes rychle a snadno dostupné, zvyšuje také rizika, která s vnímáním informací souvisí. Dezinformacemi jsou lživé, klamné, nepravdivé informace, které mají za cíl ovlivnit úsudek a názor jedince, více osob či celé společnosti, tak aby vyvolala zdání důvěryhodnosti a pravosti. Někdy je cílem jen zpochybnit původní informaci nebo její pravdivostní hodnotu předstíráním, že existuje jakási alternativní pravda. Rozlišují se dezinformace pasivní, kdy dochází k manipulaci již existující informace, ve smyslu jejího zpoždění, zatajení či likvidace. Druhou skupinou jsou dezinformace aktivní, které jsou vyráběny či záměrně pozměňovány.

Článek prezentuje výsledky výzkumu zaměřeného na problematiku dezinformací, který se uskutečnil v roce 2022.

1 METODIKA VÝZKUMU

Cílem provedeného výzkumu bylo zmapovat, jak vnímají studenti bezpečnostních oborů problematiku dezinformací. Výsledky výzkumu byly následně interpretované pomocí metod deskriptivní statistiky a statistického zpracování získaných dat.



Na základě kvalitativní analýzy odborné literatury byl navržený nestandardizovaný (originální) dotazník. Tento dotazník byl ověřovaný pilotní studii v roce 2022 (leden, únor) a následně byl korigovaný z hlediska validity (přeformulování některých nejasných otázek, vynechání otázek, ve kterých všichni respondenti deklarovali pouze souhlasný, resp. nesouhlasný postoj, atd.).

Získání dat pomocí dotazníkového šetření jsme preferovali z důvodu výhod této efektivní techniky sběru dat. Dotazníkový formulář byl administrovaný ve vytištěné (papírové) podobě (2 listy A4, oboustranně). Dotazníkový formulář byl komponovaný do tří částí. První část obsahovala identifikační znaky respondentů (pohlaví, bydliště, forma studia).

Druhá část dotazníkového formuláře byla tvořena tabulkou znázorňující způsob vyplňování dotazníku (5-bodová **Likertova** škála; od respondenta se požaduje, aby vyjádřil stupeň souhlasu či nesouhlasu s různými výroky, které se týkají určitého postoje).

Tab. 1. Použitá škála dotazníkového šetření

5	4	3	2	1
Souhlasím	Částečně souhlasím	Neumím posoudit/ neutrální postoj	Částečně nesouhlasím	Nesouhlasím

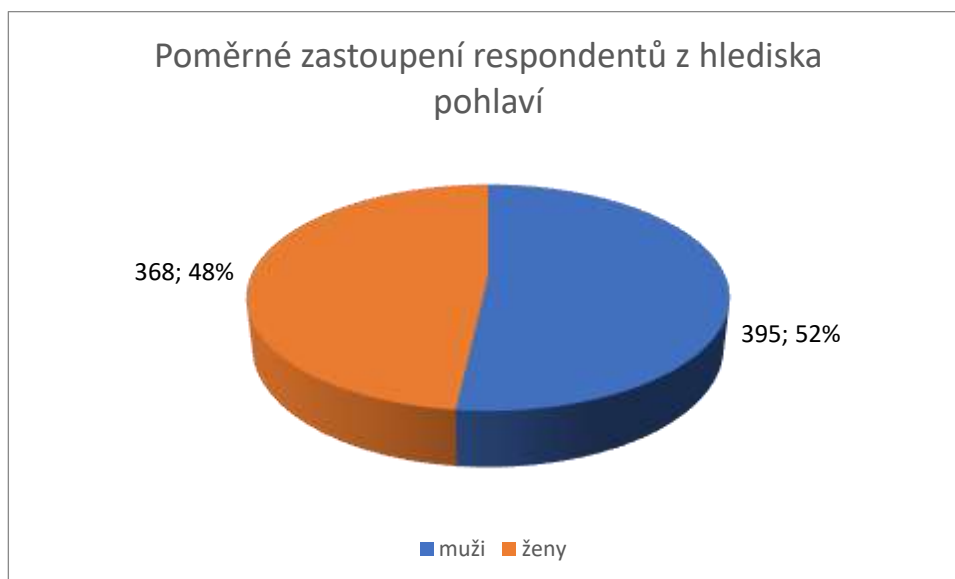
Zdroj: *vlastní výzkum*

Třetí část dotazníkového formuláře představovala zjišťovací část dotazníkového šetření. Zjišťovací část se skládala ze čtyř okruhů výzkumného šetření:

1. První okruh otázek byl obsahově zaměřený na znalosti a dovednosti při práci s dezinformacemi. Tento okruh testování byl tvořený pomocí 6 otázek.
2. Druhý okruh otázek byl obsahově zaměřený na postoje k dezinformacím. Tento okruh otázek byl dotazován pomocí 5 otázek.
3. Třetí okruh otázek se zaměřil na kvalitu vzdělávání v oblasti dezinformací. Tento okruh otázek byl dotazován pomocí 5 otázek.
4. Čtvrtý okruh otázek se zaměřil na postoje ke svobodnému šíření informací a byl dotazován pomocí 4 otázek.

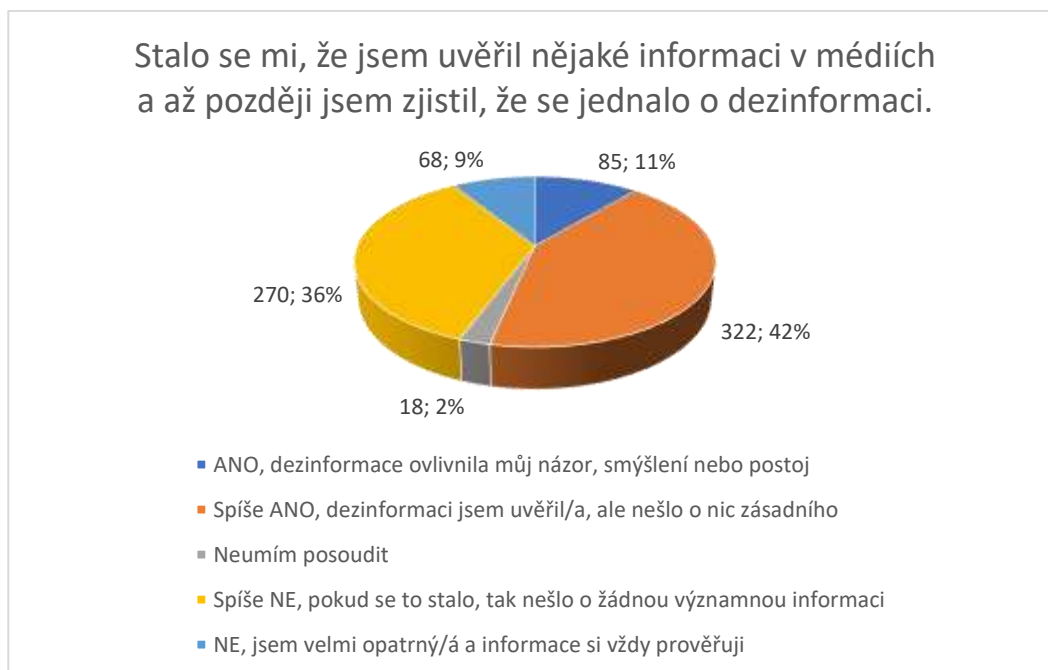
2 VÝSLEDKY VÝZKUMU

Respondenty tvořili příslušníci Policie ČR. Celkový počet respondentů byl 763. Zkoumaný vzorek tvořili ze 52 % muži (395 osob) a ze 48 % ženy (368 osob). Zastoupení respondentů z hlediska pohlaví znázorňuje níže uvedený obr. 1.



Obr. 1 Poměrné zastoupení respondentů z hlediska pohlaví
 zdroj: vlastní výzkum

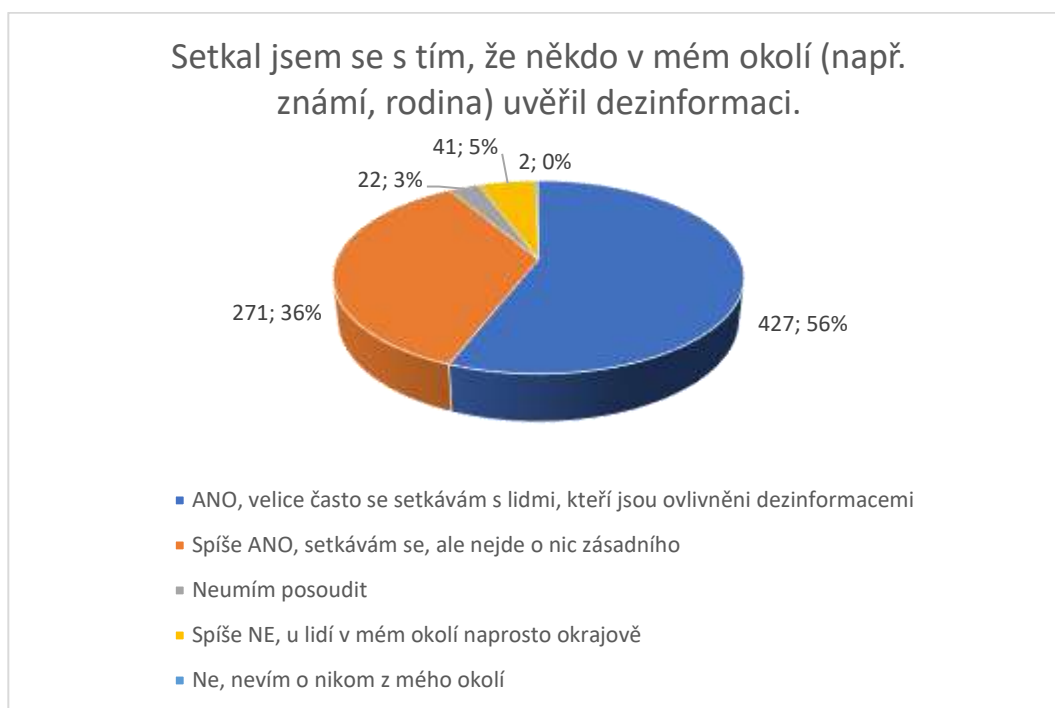
K tvrzení, že respondent uvěřil nějaké informaci v médiích a až později zjistil, že se jednalo o dezinformaci, ukazuje výsledek šetření následující obr. 2. Souhlasné stanovisko deklarovalo 407 respondentů (53,34 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 44,3 % (338 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



Obr. 2 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum

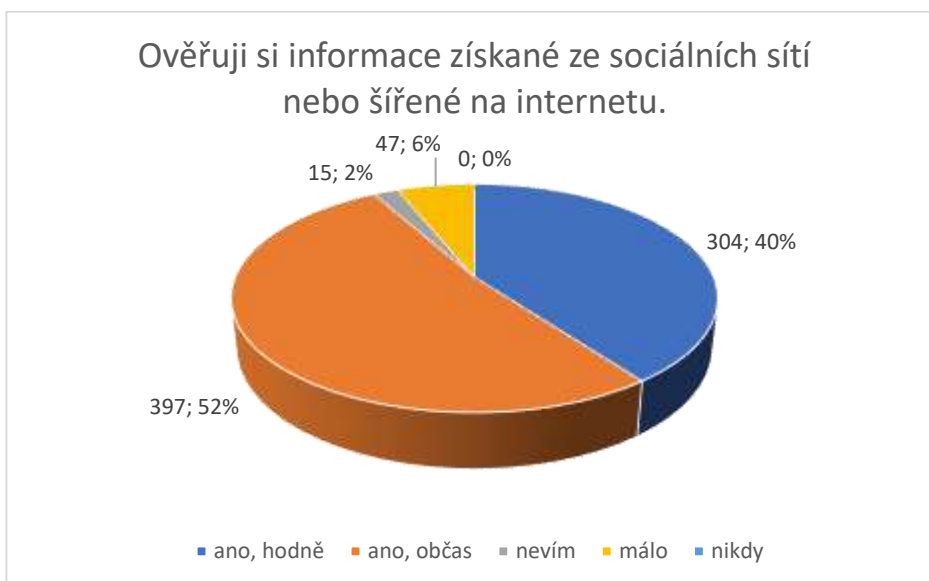


K tvrzení, že se respondent setkal jsem se s tím, že někdo v jeho okolí (např. známí, rodina), ukazuje výsledek šetření následující obr. 3. Souhlasné stanovisko deklarovalo 698 respondentů (91,5 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 5,64 % (43 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



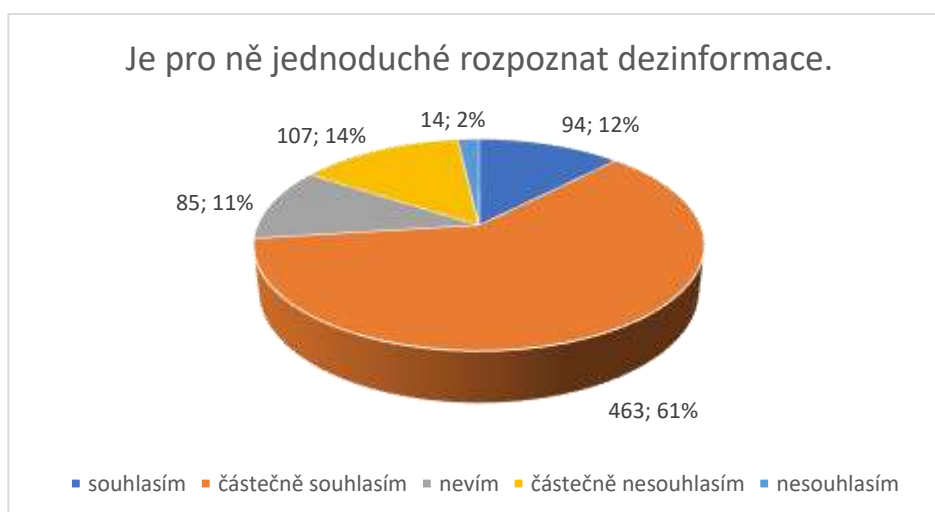
Obr. 3 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
zdroj: vlastní výzkum

K tvrzení, že si respondent ověřuje informace získané ze sociálních sítí nebo šířených na internetu, ukazuje výsledek šetření následující obr. 4. Souhlasné stanovisko deklarovalo 698 respondentů (91,5 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 5,64 % (43 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



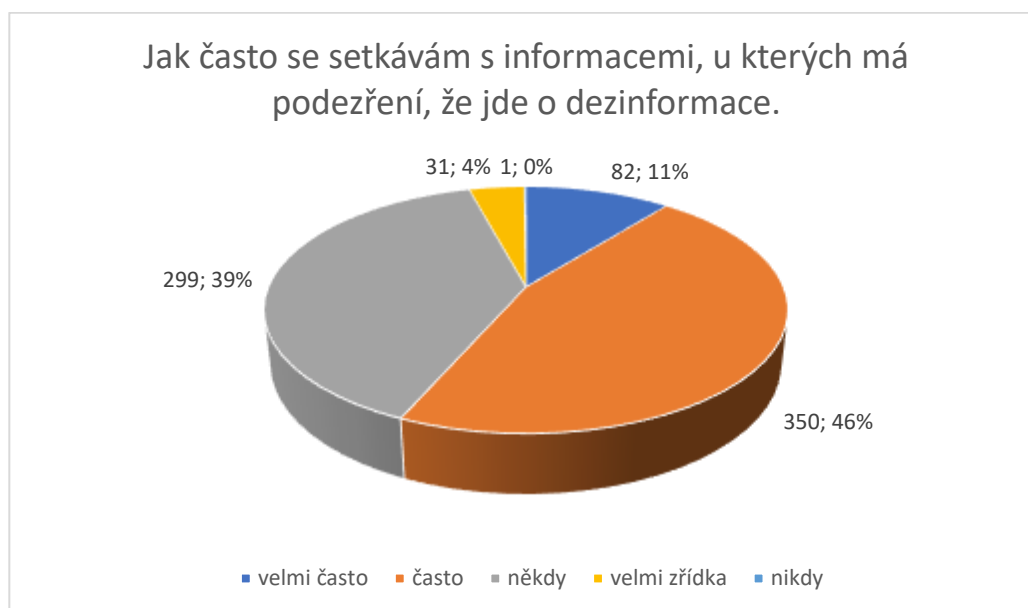
Obr. 4 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum

K tvrzení, že respondent považuje za jednoduché rozpoznat dezinformace, ukazuje výsledek šetření následující obr. 5. Souhlasné stanovisko deklarovalo 701 respondentů (91,88 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 6,16 % (47 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



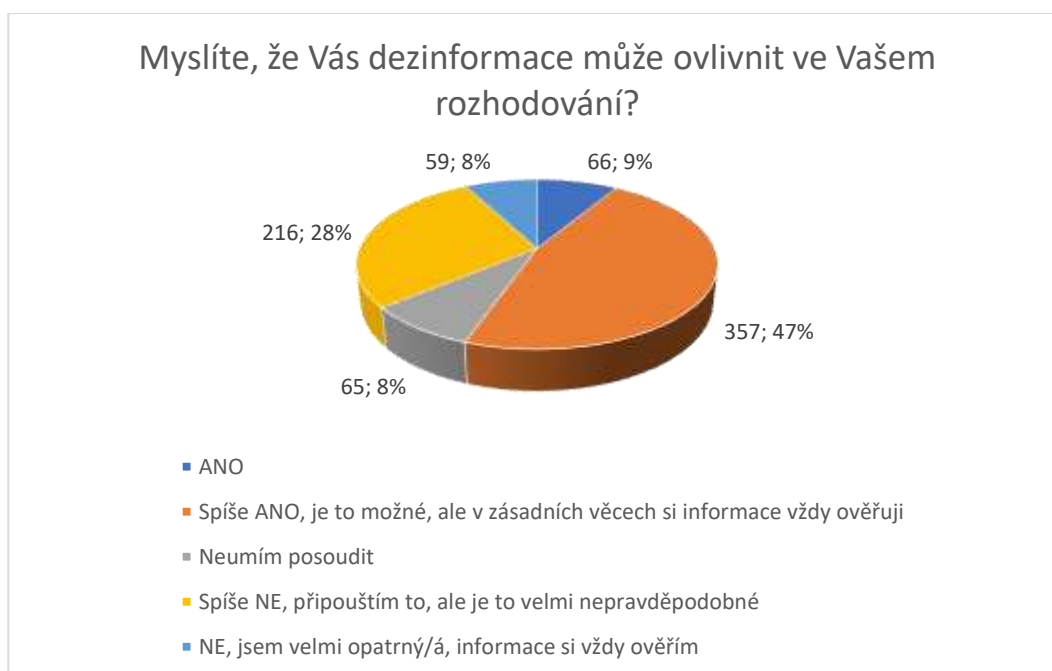
Obr. 5 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum

K subjektivnímu vnímání frekvence setkávání se s informacemi, u kterých má podezření, že jde o dezinformace, ukazuje výsledek šetření následující obr. 6. Souhlasné stanovisko deklarovalo 432 respondentů (56,62 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 4,19 % (32 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



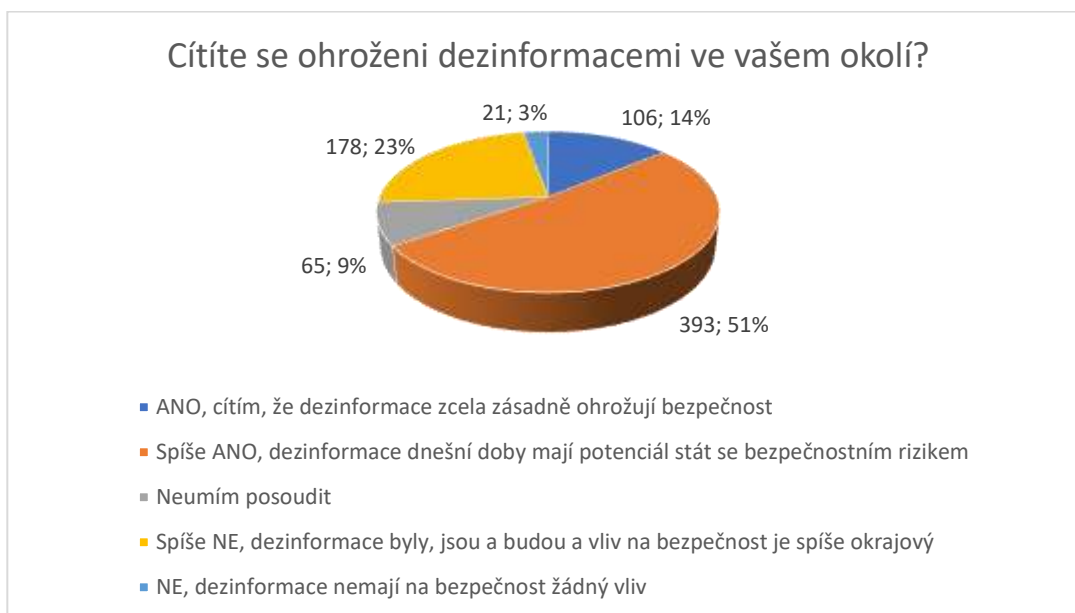
Obr. 6 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum

K možnosti, že dezinformace můžou ovlivňovat rozhodování, ukazuje výsledek šetření následující obr. 7. Souhlasné stanovisko deklarovalo 423 respondentů (55,44 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 36,04 % (275 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



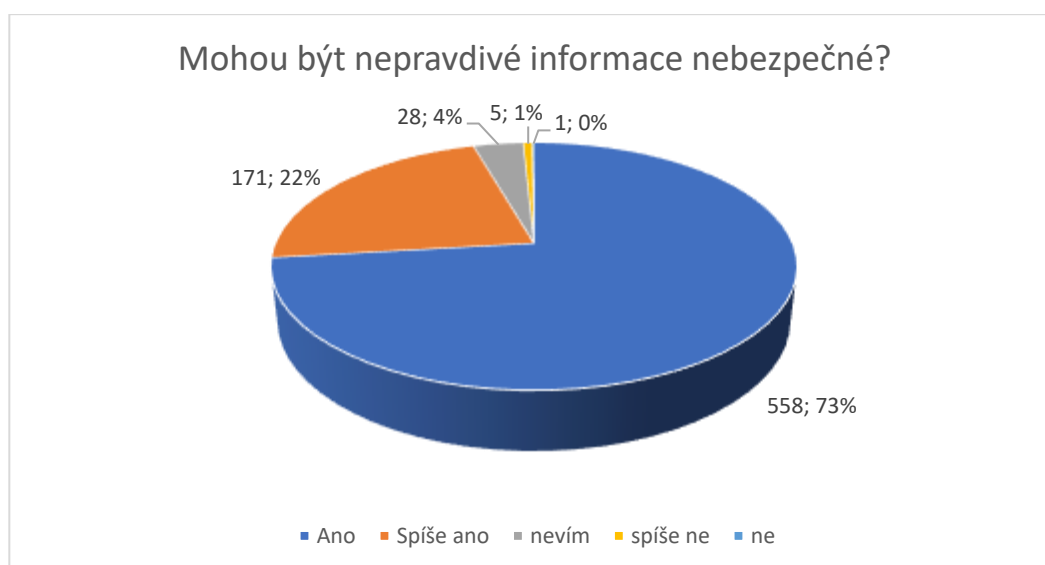
Obr. 7 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum)

Pocit ohrožení dezinformacemi ukazuje obr. 8. Souhlasné stanovisko deklarovalo 423 respondentů (55,44 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 36,04 % (275 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



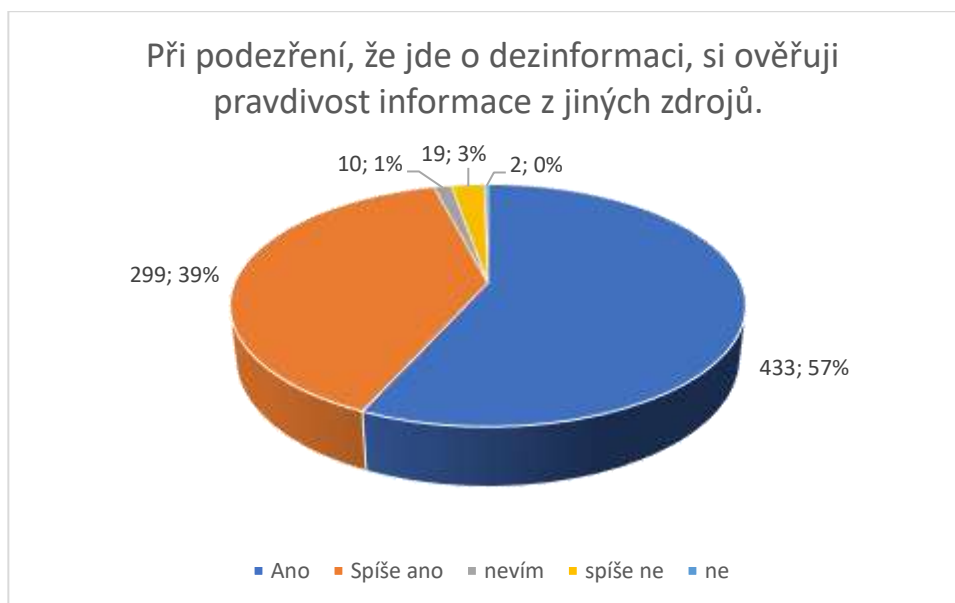
Obr. 8 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum

Subjektivní vnímání nebezpečnosti nepravdivých informací ukazuje obr. 9. Souhlasné stanovisko deklarovalo 729 respondentů (95,54 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 0,78 % (6 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



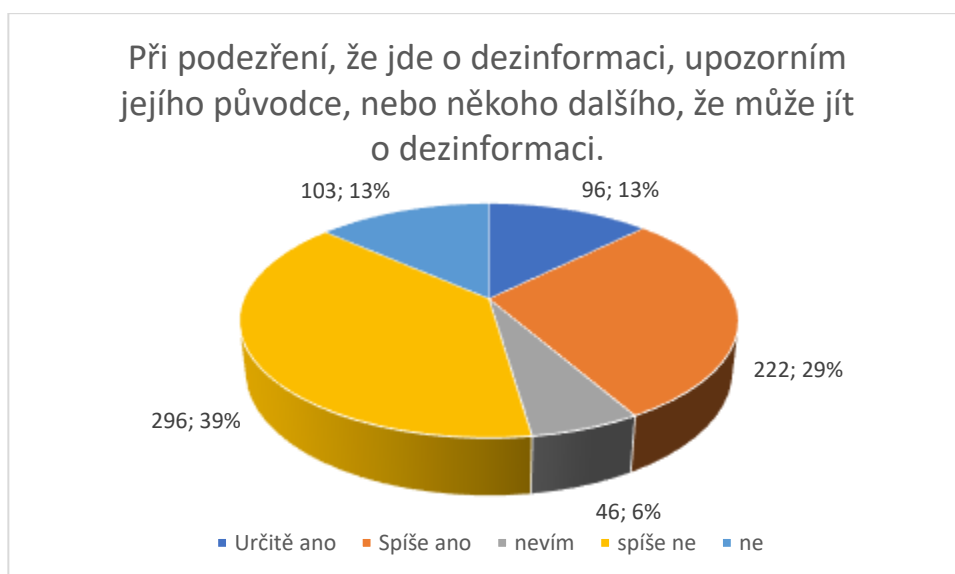
Obr. 9 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum

Aktivní přístup respondentů – ověření pravdivosti informace z jiných zdrojů při podezření, že pracují s dezinformací, znázorňuje obr. 10. Souhlasné stanovisko deklarovalo 732 respondentů (95,94 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 2,75 % (21 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



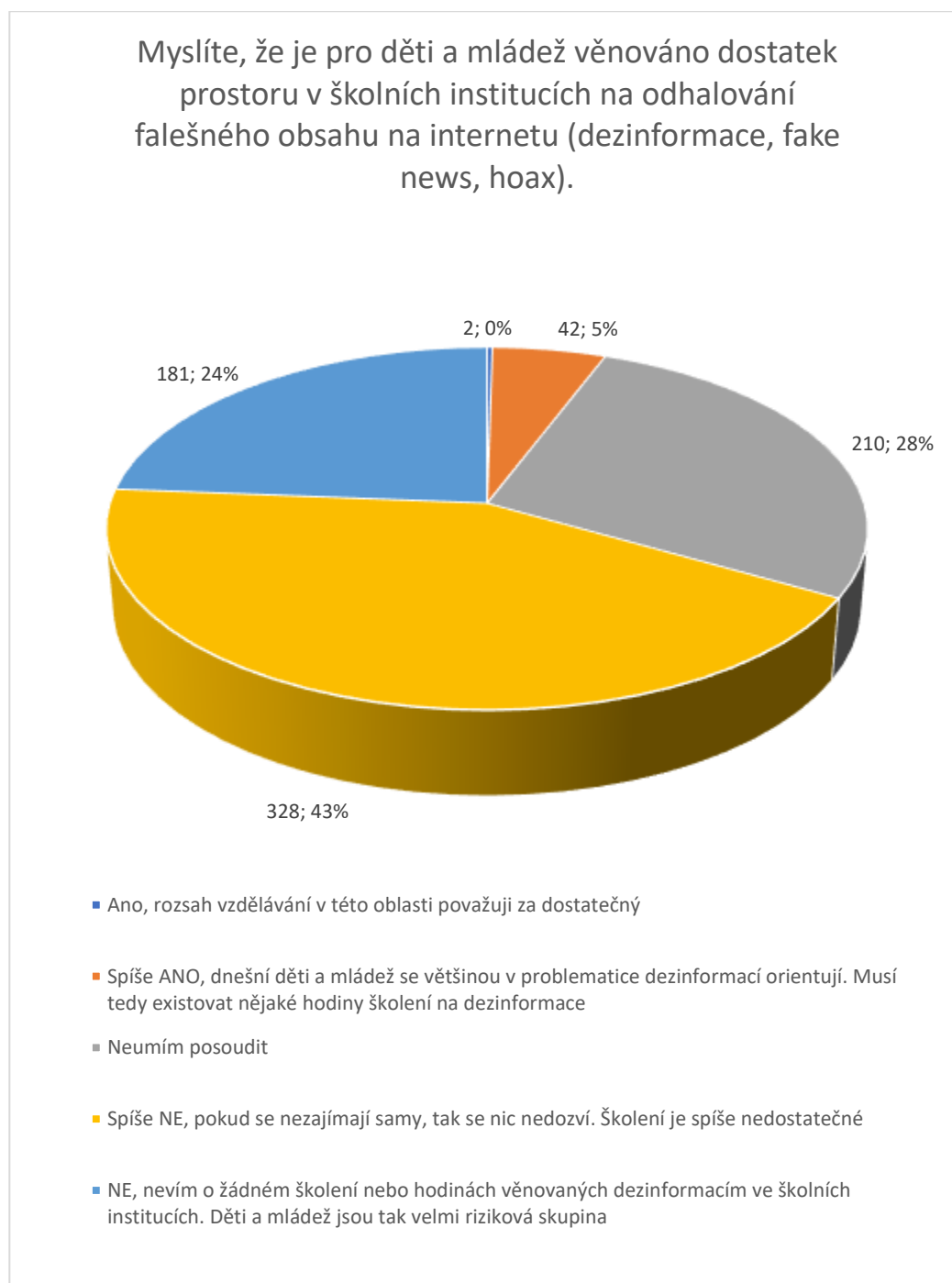
Obr. 10 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum)

Aktivní přístup respondentů - upozornění původce, nebo někoho dalšího, že může jít o dezinformaci, znázorňuje obr. 11. Souhlasné stanovisko deklarovalo 318 respondentů (41,68 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 52,30 % (399 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



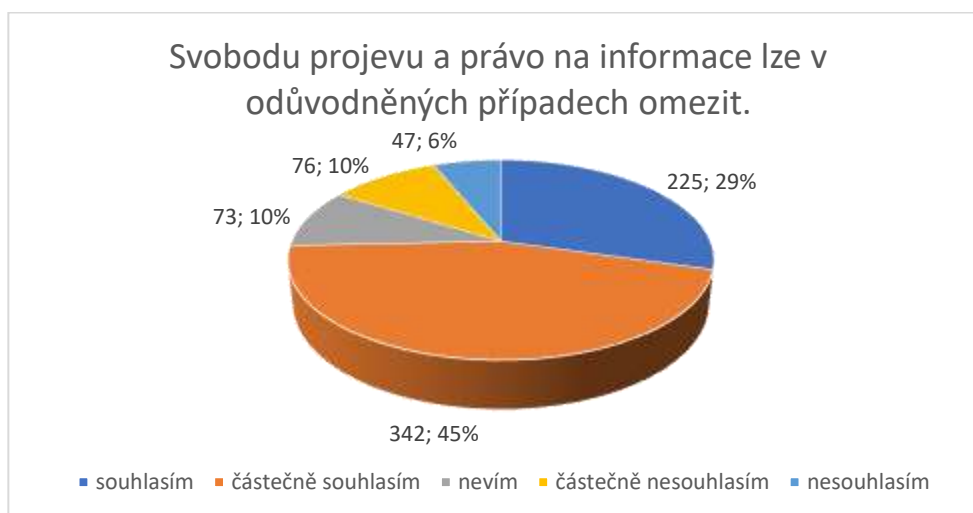
Obr. 11 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
 zdroj: vlastní výzkum)

Hodnocení vzdělávání v oblasti dezinformací znázorňuje obr. 12. Rozsah vzdělávání v oblasti dezinformací považuje za postačující deklarovalo 44 respondentů (5,77 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 66,71 % (509 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



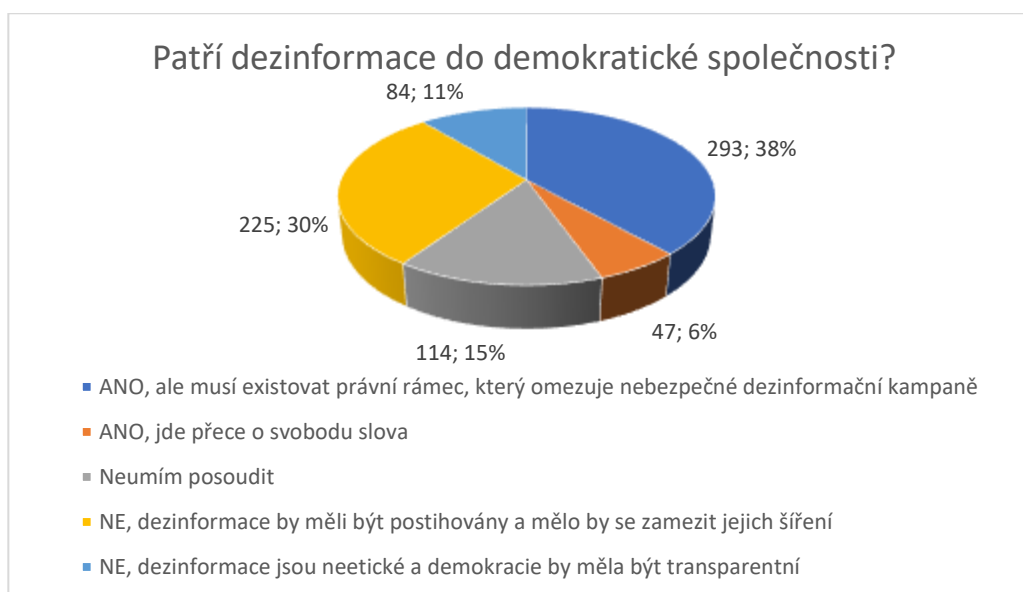
Obr. 12 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
zdroj: vlastní výzkum)

Hodnocení svobody projevu a práva na informace, v kontextu odůvodněného omezení šíření dezinformací znázorňuje obr. 13. K možnosti odůvodněného omezení svobody projevu s ohledem na šíření dezinformací se kladně vyjádřilo 567 respondentů (74,31 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 16,12 % (123 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



Obr. 13 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
zdroj: vlastní výzkum

Odpovědi respondentů, zda patří dezinformace do demokratické společnosti, ukazuje obr. 14. Souhlasné stanovisko deklarovalo 342 respondentů (44,82 %), nesouhlasné stanovisko tvořilo 40,50 % (309 respondentů). Zbytek tvoří neutrální postoj.



Obr. 14 Poměrné zastoupení odpovědí respondentů
zdroj: vlastní výzkum



ZÁVĚR

Provedený výzkum byl prvotní sondou do vnímání dezinformací v bezpečnostních sborech. Získané výsledky poukazují na potřebu dalšího vzdělávání v uvedené oblasti a otevírají možnosti participace vysokých škol na tomto poli.

SEZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZŮ

1. CRAMÉR, Harald. Mathematical Methods of Statistics. Princeton University Press. 1999. ISBN 978-0691005478.
2. MELOUN, Milan a MILITKÝ, Jiří. Kompendium statistického zpracování dat. Praha: Karolinum, 2013. 984 s. ISBN 9788024621968.
3. 2. MELOUN, Milan a MILITKÝ, Jiří. Interaktivní statistická analýza dat. Praha: Karolinum, 2012, 960 s. ISBN 9788024621739.
4. MLEZIVA, Emil: Diktatura informací. 1. vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 133 stran. ISBN 80-86898-12-1
5. MLEZIVA, Emil: Encyklopedie lži, podvádění a klamání. 1. vydání. Praha: Vyšehrad, 2000. 238 stran. ISBN 80-7021-391-4

Bc. Ing. Marek ČANDÍK, Ph.D., MBA
Katedra managementu a informatiky
Fakulta bezpečnostního managementu
Policejní akademie ČR v Praze Česká republika
e-mail: candik@polac.cz

PhDr. Petr JEDINÁK, Ph.D., MBA
Katedra managementu a informatiky
Fakulta bezpečnostního managementu
Policejní akademie ČR v Praze Česká republika
e-mail: jedinak@polac.cz